

Persbericht

Plats
Breda

datum
16 maart 2009

Van
Kamer van Koophandel Zuidwest-Nederland

West-Brabantse ondernemers minder somber dan ondernemers elders Gevolgen crisis steeds duidelijker in West-Brabant

De lente is begonnen, maar de economie in West-Brabant zit in een flinke winterdip. De ondernemer in West-Brabant is aanmerkelijk somberder gestemd dan eind 2008. Ondanks de slechte cijfers verwacht toch nog tweederde van alle bedrijven de omzet het komende kwartaal op peil te houden. Ook valt op dat West-Brabantse ondernemers iets minder somber zijn dan gemiddeld in Nederland. Zo verwacht landelijk bijna 38% van de ondernemers een krimp van de omzet. In West-Brabant is dit 32%. Eén op de vier ondernemers in West-Brabant ziet dit kwartaal een afname van de werkgelegenheid. In de rest van Nederland is dit één op de drie.

Dit blijkt uit COEN, de Conjunctuur Barometer Zuidwest-Nederland van de Kamer van Koophandel. In het laatste kwartaal van vorig jaar stond het kwik van de barometer in heel Zuidwest-Nederland op 64 (schaal 0-200). Voor het eerste kwartaal van 2009 is het kwik gedaald tot een kou van 19 punten. De weerkaart laat een flinke economische dip zien. Niet alleen ervaart het bedrijfsleven dit in de dagelijkse praktijk, ook zien ondernemers de economische temperatuur nog niet op korte termijn oplopen.

Harde klappen in horeca en industrie

Voor het eerste kwartaal van 2009 verwacht 9% van de West-Brabantse ondernemers een omzettoename, 59% een gelijkblijvende omzet en bijna 32% een krimp van de omzet. Wanneer naar heel Zuidwest-Nederland wordt gekeken, blijkt dat de hardste klappen op het gebied van de horeca en industrie, hoewel de transportsector en de bouw ook slecht scoren. De detailhandel en de groothandel worden nog het minst getroffen. Binnen de industrie zijn vooral de productieverwachtingen voor de metaalproducten, hout, papier en basismateriaal uiterst somber. Voor de voedings- en genotmiddelenindustrie en de chemie is het beeld minder negatief.

Bij groeiend aantal bedrijven krimpt het personeelsbestand

Bijna één op de vier ondernemers in West-Brabant ziet dit kwartaal een afname van de werkgelegenheid. In de rest van ons land is dit zelfs een op de drie. De daling van het personeelsbestand is te zien in het gehele bedrijfsleven, met als uitschieters de detailhandel, de industrie en horeca.

Ondanks het sombere beeld dat wordt geschetst over de werkgelegenheid is enige nuance wel op zijn plaats. Immers, bijna tweederde van alle bedrijven verwacht geen veranderingen in het personeelsbestand en een kleine 8% heeft zelfs extra mensen nodig. Het gaat bij deze bedrijven vooral om het verlies van flexibele arbeidskrachten en slechts op beperkte schaal om vaste arbeidskrachten. Het aandeel bedrijven dat krimp in hun personeelsbestand verwacht ligt in West-Brabant iets lager dan in de rest van Nederland. De ongunstige werkgelegenheidsontwikkeling

voltrekt zich vrij breed in het bedrijfsleven, met als uitschieters de detailhandel, de industrie en horeca.

Effecten vanwege de economische crisis

Belangrijk effect van de crisis is het minder eenvoudig krijgen van bankkredieten: landelijk geeft ruim één op de vijf bedrijven aan er last van te hebben, in West-Brabant ligt dit aandeel met 16% wat lager. Bij de grotere bedrijven speelt dit meer dan bij de kleinere bedrijven. Relatief veel ondernemingen in de transport, bouw en detailhandel melden kredietproblemen. In de industrie, horeca en zakelijke dienstverlening is dat minder.

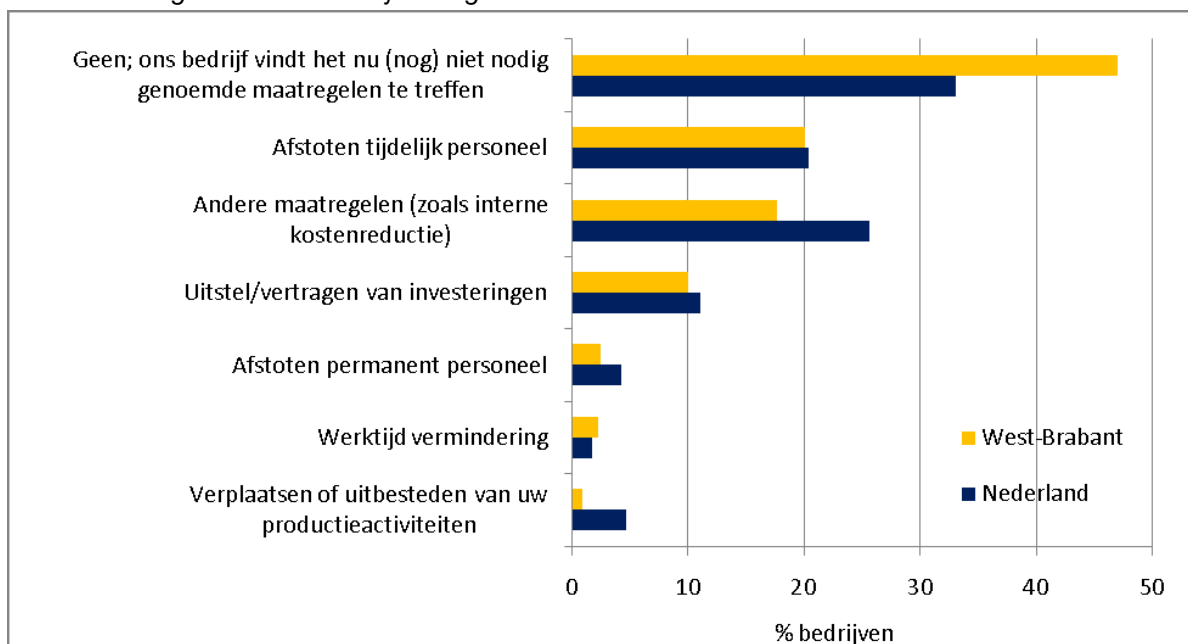
Een ander effect is het grotere debiteurenrisico dat ondernemingen nu lopen. Ongeveer 14% van alle bedrijven heeft hier mee te maken (landelijk: 11%). Het betreft vooral de grotere – meer op export gerichte – bedrijven en de ondernemingen in de sectoren bouw, industrie en de groothandel. Zo'n 63% van de West-Brabantse ondernemers zegt geen nadelige effecten als gevolg van de kredietcrisis te ervaren.

Maatregelen tegen de economische crisis

Landelijk en ook in West-Brabant geeft één op de vijf bedrijven aan te snijden in het tijdelijke personeelsbestand, terwijl slechts 2% aangeeft ook te snoeien in het vaste personeel. Vooral het grootbedrijf in de industrie stoot momenteel tijdelijk personeel af. Opvallend is dat in West-Brabant het aandeel bedrijven dat vast personeel afstoot lager ligt dan gemiddeld in Nederland (2% versus 4%).

In West-Brabant meldt 10% van de bedrijven investeringen te zullen uitstellen of vertragen, landelijk ligt dit 1 procentpunt hoger. Het zijn vooral de grotere bedrijven waar dit speelt. Bijna 18% van de bedrijven zegt andere maatregelen te nemen. Het gaat dan vooral om andere manieren van kostenbesparing. Bijna de helft van de bedrijven neemt nog geen maatregelen.

Welke maatregelen treffen bedrijven tegen de economische crisis?

Dit zijn de uitkomsten van de Conjunctuurenquête van de Kamer van Koophandel, [samen met](#) VNO-NCW, MKB Nederland, het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en het Economisch Instituut voor de Bouwnijverheid (EIB). Dit onderzoek, COEN geheten, brengt vier keer per jaar de belangrijkste ontwikkelingen en verwachtingen van het Nederlandse bedrijfsleven in kaart, uitgesplitst naar regio en bedrijfstak.

Voor meer informatie: Kamer van Koophandel Zuidwest-Nederland
Sandra Leenders, T (076) 564 69 34 of M (06) 41 76 80 95. E sandra.leenders@kvk.nl

Bijlage: resultaten COEN Q1-2009

Indicator	West-Brabant			Nederland		
	toename	gelijk	afname	toename	gelijk	afname
Ontwikkeling productie afgelopen 3 mnd	13,8	49,6	36,6	11,6	54,5	34,0
Verwachting productie komende 3 mnd	3,8	58,1	38,1	11,3	52,8	36,0
Beoordeling productiecapaciteit	13,2	74,6	12,2	18,4	69,0	12,6
Ontwikkeling omzet afgelopen 3 mnd	20,0	40,5	39,5	20,9	46,7	32,4
Verwachting omzet komende 3 mnd	9,3	58,8	31,9	13,7	48,8	37,5
Ontwikkeling buitenlandse omzet afgelopen 3 mnd	10,8	55,0	34,3	15,4	44,0	40,6
Verwachting buitenlandse omzet komende 3 mnd	7,5	59,0	33,5	11,7	51,5	36,7
Ontwikkeling orderontvangst afgelopen 3 mnd	10,1	47,9	42,0	13,2	42,6	44,2
Verwachting plaatsing orders bij leveranciers komende 3 mnd	7,9	56,0	36,0	8,8	52,9	38,3
Oordeel huidige orderportefeuille	4,2	63,6	32,2	4,1	67,2	28,7
Verwachting orderontvangst komende 3 mnd	11,1	51,2	37,6	11,7	46,3	41,9
Oordeel buitenlandse orderportefeuille	4,7	61,9	33,3	3,5	65,3	31,3
Verwachting buitenlandse orderontvangst komende 3 mnd	8,5	58,1	33,4	12,7	50,6	36,7
Verwachting ontwikkeling verkoopprijzen komende 3 mnd	15,7	72,0	12,3	27,4	59,4	13,2
Ontwikkeling personeelssterkte afgelopen 3 mnd	9,2	67,4	23,4	10,5	65,6	23,9
Verwachting personeelssterkte komende 3 mnd	8,0	67,4	24,6	7,1	64,8	28,1
Concurrentiepositie afgelopen 3 mnd binnenlandse markt	7,3	79,2	13,5	11,6	80,2	8,2
Concurrentiepositie afgel. 3 mnd buitenlandse markt EU	4,7	86,0	9,3	6,7	83,2	10,1
Concurrentiep. Afgel. 3 mnd buitenlandse markt buiten EU	2,6	87,6	9,7	5,5	84,2	10,3
Ontwikkeling economisch klimaat afgelopen 3 mnd	1,1	49,2	49,7	2,5	38,9	58,6
Verwachting economisch klimaat komende 3 mnd	1,5	54,6	43,9	2,1	45,1	52,8
Ontwikkeling winstgevendheid afgelopen 3 mnd	7,3	56,0	36,7	8,6	52,8	38,6
Beoordeling rendement	14,2	68,2	17,6	15,3	65,4	19,3
Investeringen dit jaar in vergelijking met vorig jaar	9,1	59,6	31,3	10,5	52,6	36,9